
ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ЖЕЛЕЗОПЪТНИЯ СЕКТОР ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ТРАНСПОРТ И ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА“

Мира Зафирова, Милен Икономов
Mira_zafirova@abv.bg

**ВТУ "Т.Каблешков",
1574 София, ул. "Г. Милев" №158,
БЪЛГАРИЯ**

Ключови думи: Железопътна инфраструктура, Оперативна програма
"Транспорт и транспортна инфраструктура"

Резюме: През последните 20 години Европейската комисия полага много усилия за преструктуриране на пазара на европейския железопътен транспорт, както и да засили позицията му по отношение на другите видове транспорт. Те са концентрирани в три основни области, които са от изключително значение за развитието на конкурентоспособността на железопътната транспортна индустрия:

- 1) отваряне на пазара на жп транспорта за конкуренция,
- 2) подобряване на техническата съвместимост и сигурността на националните жп мрежи,
- 3) развитие на жп инфраструктурата.

Целта на тези мерки е да се преодолеят спадът в развитието на жп сектора от последните няколко десетилетия.

В България, разработената Оперативна програма „Транспорт“ въз основа на координирана последователност от приоритети, дефинира стратегическото развитие на транспортния сектор за периода 2007 – 2013 г., с цел постигне целта „Сближаване“ на ЕС.

Оперативна програма "Транспорт и транспортна инфраструктура" (ОПТТИ) 2014-2020 е продължение на ОП "Транспорт". Общата цел на и на двете оперативни програми е „Развитие на устойчива транспортна система“

В областта на железопътния сектор стратегията на ОПТТИ 2014-2020 е насочена към развитието на ефективна железопътна система на ЕС и създаване на конкурентоспособен и привлекателен железопътен пазар спрямо другите видове транспорт в България.

УВОД

През последните години се забелязва отстъпване на железопътния транспорт спрямо автомобилния. От 20 години Европейската комисия полага много усилия за да се преструктурира пазара на европейския железопътен транспорт, както и да засили

позицията му по отношение на другите видове транспорт. Те са концентрирани в три основни области, които са от изключително значение за развитието на конкурентоспособността на железопътната транспортна индустрия:

- отваряне на пазара на жп транспорта за конкуренция,
- подобряване на техническата съвместимост и сигурността на националните жп мрежи,
- развитие на жп инфраструктурата.

Целта на тези мерки е да се преодолее спадът в развитието на жп сектора от последните няколко десетилетия.

Предизвикателства пред железопътния сектор при изпълнение на оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014-2020г. в България се определят от състоянието на железния път и съоръженията в железопътната мрежа на страната.

Докладът е насочен към особеностите, съпътстващи изпълнението на належащите цели през програмния период свързани с железопътната инфраструктура.

ИЗЛОЖЕНИЕ:

След приемането на България в Европейския съюз (ЕС) се налага извършването на реконструкцията и модернизацията на транспортната инфраструктура на страната за достигане на стандартите изискванията на страните-членки на Европейския съюз.

Разработената Оперативна програма „Транспорт“ въз основа на координирана последователност от приоритети, дефинира стратегическото развитие на транспортния сектор за периода 2007 – 2013 г., с цел постигне целта „Сближаване“ на ЕС.

Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014-2020 г. (ОПТТИ) е продължение на Оперативна програма „Транспорт“.

Целта на ОП „ТТИ“ е „Развитие на устойчива транспортна система“ със седем специфични цели:

- „Привличане на пътнически и товарен трафик чрез подобряване на качеството на железопътната инфраструктура по Трансевропейската транспортна мрежа“;
- „Отстраняване на „тесните места“ по пътната Трансевропейска транспортна мрежа“;
- „Увеличение на използването на интермодален транспорт“;
- „Увеличение на използването на метро“.
- „Подобряване на управлението на транспорта чрез внедряване на иновативни системи“
- „Подобряване на управлението на железопътната мрежа“
- „Осигуряване на необходимите условия за успешно приключване на ОПТ 2007-2013 и за изпълнение на ОПТТИ 2014-2020, повишаване на административния капацитет и публичната подкрепа“.

Стратегията на ОПТТИ 2014-2020 е насочена към осигуряване на приемственост и логична последователност на инвестициите от програмния период 2007-2013 г., за да се гарантира завършването на направленията, в които вече е инвестирано. Първата **приоритетна ос на програмата е** - „Развитие на железопътната инфраструктура по „основната“ Трансевропейска транспортна мрежа“.

Приоритетното подпомагане на развитието на железопътната инфраструктура от страна на ЕС е от изключително значение, тъй като железниците притежават няколко уникални предимства пред другите видове транспорт, а именно:

- предлагат екологично по-чист транспорт;

- многократно по-безопасен транспорт;
- по-евтин транспорт;
- по-висока енергийна ефективност;
- железниците използват 2-3 пъти по-малко земя за своята дейност.

Тези предимства са в основата за решаване на все по-големите проблеми, свързани с безопасността на движението, задръстванията и опазването на околната среда.

Към момента състоянието на железопътния сектор в България се характеризира със следните особености:

- железопътните линии (включително и попадащите в Общоевропейските транспортни оси) в по-голямата си част са строени преди много години с геометрични параметри, долно строене и съоръжения за скорости до 100 км/ч.;
- удвоените участъци също са с ограничени скорости поради геометричните им параметри, състоянието на долното строене, съоръженията и коловозното развитие в гарите;
- производственият капацитет на железопътната инфраструктура в Република България е 28 000 хил. влак-километри за товарни превози и 35 000 хил. влак-километри за пътнически превози. Средната използваемост на капацитета в последните няколко години е около 66%. Само в определени железопътни участъци и линии се достига до повишено насищане на капацитета и то поради извършване на ремонти на железния път в другите направления;
- железопътната мрежа на България все още се разглежда като „затворена“, поради недостатъчен брой изградени връзки с железопътните мрежи на съседните държави: Турция, Гърция, Сърбия и Черна гора, Румъния; все още България няма железопътна връзка с Република Македония, което силно ограничава възможностите за развитие на търговските отношения между съседните страни и особено на граничните региони;
- използване на технологии, несъвместими с тези на Европейския съюз и съвременното транспортно търсене;
- морално и физически остарял транспортен парк;
- лимитиращи габаритни ограничения, свързани с тунели, мостове и др. при използване на подходящ подвижен състав.

В изпълнение на заложените цели за рехабилитация и ново строителство на железопътната инфраструктура се предвижда подготовка и/или реализация на следните по-големи проекти за техническа помощ и инвестиционни инфраструктурни проекти:

- Електрификация и реконструкция на жп линия Пловдив-Свиленград – Турска граница;
- Модернизация на железопътния участък Септември – Пловдив;
- Модернизация на железопътния участък София - Елин Пелин – Септември;
- Рехабилитация на железопътната инфраструктура в участъци по жп линията Пловдив – Бургас.
- Модернизация на жп линията Видин-София;
- Модернизация на жп линията София – Драгоман ;
- Изграждане на интермодален терминал в гр. София;
- Модернизация на жп линията София – Перник – Радомир;

Предимствата на железопътния транспорт съчетани с европейска политика подкрепяща развитието му са основно и отговорно задължение към съвременното ни общество. Положителните страни от това биха били в различни направления:

✓ Национално:

- развитие железопътната инфраструктура на страната като интегрална част от Транс-европейската транспортна мрежа.
- подобряване на сътрудничеството между управителите на инфраструктура за премахване на граничните ограничения пред железопътните товарни превози, подобряване на трафика в международен план, оптимизиране на инвестициите в инфраструктура и управление на капацитета.
- развитие и управление на интегрирани (интермодални) терминали, обслужващи железопътния транспорт.
- управление движението на влаковете с нови технологии,
- възстановяване и модернизиране съществуващата железопътна инфраструктура в съответствие с изискванията на ТСОС,
- развитие на безопасни за околната среда, съобразени с критериите на ЕС, железопътни транспортни схеми и технологии за товарни и пътнически превози, като се намали негативното влияние на транспорта върху околната среда и човешкото здраве.
- създаване на подходящи условия за устойчив ръст на превозите при повишена енергийна ефективност.
- развитие на железопътната инфраструктура чрез модернизация и електрификация на железопътния транспорт в основните бизнес направления за страната.
- подпомагане, стимулиране и ускоряване развитието на комбинирания транспорт. Постигане на баланс между видовете транспорт.
- развитие и внедряване на високо технологични системи за ефективно управление на влаковото движение, гарантиращи висока степен на безопасност и оперативна съвместимост по правилата и стандартите на ЕС. Разширяване прилагането на информационни технологии, базирани на високоскоростни оптични и GSM-R мрежи за предаване на данни.
- постигане покриване на всички разходи, пряко натрупани като резултат от предоставяне на влаковата услуга (т.е. „маргиналните разходи”), с таксите за ползване на инфраструктурата.
- ефективно и пълно усвояване на средства от Структурните и Кохезионния фонд.

✓ Международно:

- интегрирането на българската железопътна транспортна система в европейската;
- подобряване и развитие на регионалните-междусъседски железопътни инфраструктурни връзки;
- повишаване конкурентоспособността на българските железници и привличане на международен трафик през страната;
- трансформиране мрежата на страната в конкурентоспособен и ефективен транспортен мост между страните от Западна и Централна Европа и страните от Средния и Далечния изток, а също и по оста Север-Юг между Балтийско и Адриатическо море.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Резултатите от заложените задачи в Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ са значими за цялото общество. Предимствата на железопътния транспорт съчетани с европейска политика подкрепяща развитието му са отговорно задължение към съвременното ни общество. Интегрирането на железопътна мрежа на страната е необходимо условие за постигането на икономическо и социално сближаване между отделните региони в България и Европейския Съюз.

Успешното завършване на приоритетните задачи от Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014-2020 изисква детайлно анализиране и преодоляване на проблемите при изпълнението на всички етапи, както по отделните обекти, така и по набелязаните цели за целия програмен период .

ЛИТЕРАТУРА:

[1]. Оперативна програма „Транспорт“ 2007-2013

[2]. Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014-2020

CHALLENGES FOR THE RAILWAY SECTOR IN THE IMPLEMENTATION OF THE OPERATIONAL PROGRAM "TRANSPORT AND TRANSPORT INFRASTRUCTURE"

Mira Zafirova, Milen Ikonov
Mira_zafirova@abv.bg,

Todor Kableskov University of Transport
Sofia, "Blvd", "G.Milev" № 158,
BULGARIA

Key Words: *railway infrastructure, operational Program "Transport and Transport infrastructure", transport corridors*

Abstract: *Over the last 20 years, the European Commission is making a lot of effort to restructure the European rail market and to strengthen its position on other modes of transport. They are concentrated in three main areas, which are crucial for the development of the competitiveness of the rail transport industry:*

- 1) opening the rail transport market to competition,*
- 2) improving the technical compatibility and security of national rail networks,*
- 3) development of the railway infrastructure.*

The aim of these measures is to overcome the decline in the development of the railway sector over the last few decades.

In Bulgaria, the Operational Program "Transport", based on a coordinated sequence of priorities, defines the strategic development of the transport sector for the period 2007 - 2013 in order to achieve the EU Convergence objective.

Operational Program "Transport and Transport Infrastructure" (OPTTI) 2014-2020 is a continuation of OP "Transport". The overall objective of both operational programs is "Developing a sustainable transport system"

In the railway sector, the (OPTTI) 2014-2020 strategy aims at developing an efficient EU rail system and creating a competitive and attractive rail market in relation to other modes of transport in Bulgaria.